

УДК 343.326

DOI: 10.31733/2078-3566-2019-2-143-149

Кир'ят'єв О.О.[©]

кандидат юридичних наук

(Національна академія внутрішніх справ)

ДОСВІД КРАЇН ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ У СФЕРІ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ, ЯКІ ОБРАЛИ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ

Проаналізовано досвід країн пострадянського простору у сфері кримінально-правової охорони професійної діяльності працівників правоохоронних органів, які обрали європейський вектор розвитку; надано пропозиції щодо його гармонізації із вітчизняним правотворенням та правозастосуванням.

Ключові слова: право, обов'язки, відповідальність, злочин, покарання, повага, працівники правоохоронних органів, професійна діяльність.

Постановка проблеми. У ст. 17 Конституції України проголошено, що захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. Забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом.

Таке положення Основного Закону свідчить про те, що забезпечення належного функціонування суспільства є першочерговим завданням самих її членів, які мають не тільки права, а й певні обов'язки. Єдина згадка про правоохоронні органи в Конституції України свідчить про їх роль у забезпеченні державної безпеки. Разом з тим не можна громадянам України надреалізувати свої права, забуваючи про обов'язки – це призвело до кризи поваги до влади, а у випадку працівників правоохоронних органів – неможливості належного виконання ними своїх професійних обов'язків.

Метою статті є вивчення досвіду країн пострадянського простору у сфері кримінально-правової охорони професійної діяльності працівників правоохоронних органів, які обрали європейський вектор розвитку.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Методологічним підґрунтям для досягнення проголошеної мети є наукові праці українських вчених: П. П. Андрушка, М. І. Бажанова, О. М. Бандурки, Ю. В. Бауліна, В. С. Батиргарєєвої, І. Г. Богатирьова, В. М. Бурдіна, С. Б. Гавриша, В. О. Глушкова, В. К. Гришука, Н. О. Гуторової, Л. М. Демидової, С. Ф. Денисова, Т. А. Денисової, О. М. Джужи, О. О. Дудорова, О. О. Житного, В. П. Ємельянова, В. М. Карчевського, О. В. Козаченка, М. Й. Коржанського, В. В. Кузнецова, В. М. Куца, О. М. Литвака, О. М. Литвинова, С. Я. Лихової, В. К. Матвійчука, П. С. Матишевського, М. І. Мельника, В. А. Мисливого, А. А. Музики, В. О. Навроцького, Ю. В. Нікітіна, А. М. Орлеана, В. І. Осадчого, Є. О. Письменського, А. В. Савченка, В. В. Сташиса, Є. Л. Стрельцова, В. М. Трубникова, В. О. Тулякова, В. І. Тютюгіна, Є. В. Фесенка, П. Л. Фріса, М. І. Хавронюка, П. В. Хряпінського, Г. В. Чеботарьової, В. В. Шаблістого, В. І. Шакуна, С. С. Яценка та багатьох інших. Разом з тим з кінця 2013 року країна живе в інших соціально-економічних та політичних умовах – на сьогодні існує глобальна криза довіри до представників влади. На передовому краї цієї недовіри стоять правоохоронні органи, представники яких найчастіше потерпають від різних злочинів у зв'язку із виконанням службових обов'язків, тобто їх професійна діяльність дуже часто є об'єктом злочину, а самі правоохоронці – потерпілими від злочинів. Вивчення зарубіжного досвіду тут може стати одним із чинників належного забезпечення їх професійної діяльності.

© Кир'ят'єв О.О., 2019

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-6949-7049>

k_kpk@dduvs.in.ua

Виклад основного матеріалу. Кримінальне законодавство країн пострадянського простору та інших країн нами буде досліджено за такими критеріями як елементи складу злочину з ознаками, що характеризують їх зміст, кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки розглядуваного злочину, а також вид та розмір покарань за його вчинення. Також спробуємо дослідити опубліковану практику застосування кримінальних законів окремих країн.

Одразу зазначимо, що нехтування верховенством права та міжнародного права, військова агресія з боку РФ стосовно України стали причиною відсутності інтересу до їх кримінального законодавства, охорона влади яким і так ні в кого в цивілізованому світі розуміється як непорушна аксіома. Також це стало причиною дослідження КК тих країн, які обрали європейський вектор розвитку та не оглядаються на РФ як на того, хто має схвально оцінити їх діяльність.

Отже, розпочнемо. Вірменський законодавець у Главі 30 «Злочини проти порядку управління» КК Республіки Вірменія [1] дуже точно та виважено підійшов до питання кримінально-правової охорони професійної діяльності працівників правоохоронних органів, передбачивши один типовий злочин з матеріальним складом та один з формальним – знову бачимо публічну образу злочином. Так, «ст. 316. Застосування насильства проти представника влади

1. Застосування насильства, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я, або погроза його застосування щодо представника влади або його близьких у зв'язку з виконанням ним своїх службових обов'язків, а також перешкодження виконанню представником влади обов'язків, покладених на нього законом, –

караються штрафом у розмірі від трьохсоткратного до п'ятисоткратного розміру мінімальної заробітної плати або позбавленням волі на строк не більше п'яти років.

2. Опір представникові влади під час виконання ним обов'язків, покладених на нього законом, або примушення його до виконання явно незаконних дій, вчинені із застосуванням насильства або з погрозою застосування насильства, –

караються штрафом у розмірі від трьохсоткратного до п'ятисоткратного розміру мінімальної заробітної плати, або арештом на строк не більше двох місяців, або позбавленням волі на строк не більше одного року.

3. Застосування насильства, небезпечного для життя чи здоров'я, до осіб, зазначених у частинах першій або другій цієї статті, –

карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

4. У цьому Кодексі представником влади вважається особа, що служить в державних органах та органах місцевого самоврядування, наділена в установленому порядку розпорядчими повноваженнями щодо осіб, які не перебувають в його службовому підпорядкуванні.

Ст. 318. Образа представника влади

1. Публічна образа представника влади у зв'язку з виконанням ним своїх службових обов'язків –

карається штрафом у розмірі від кратної до двісті і більше разів мінімальної заробітної плати або виправними роботами на строк від шести місяців до одного року.

2. Те саме діяння, вчинене в публічних виступах, в публічно демонструються твори або через засоби масової інформації, –

карається штрафом в розмірі від двісті і більше разів до чотирьохсоткратного розміру мінімальної заробітної плати, або арештом на строк від одного до трьох місяців, або позбавленням волі на строк не більше двох років».

Також позитивно слід відмітити різні види покарань та способи вчинення публічної образи представника влади. Більш того, чинний КК України у ч. 3 ст. 18 та примітці 1 до ст. 364 КК України передбачає визначення поняття службової особи, частиною якого є представник влади. Тут ми маємо ситуацію, коли прямо у кримінальному законі дано визначення поняття «представник влади», що однозначно позитивно впливає на правове забезпечення їх професійної діяльності.

КК Грузії [2], як країни, що не є представником СНД, також характеризується лаконічністю у питанні кримінально-правової охорони професійної діяльності працівників правоохоронних органів, оскільки у Главі XL «Злочини проти порядку управління» у ст. 353 криміналізовано всі можливі форми впливу на представника влади: «Опір, погроза або насильство щодо особи, яка охороняє громадський порядок, або іншого представника влади

1. Опір працівникові поліції чи іншого представника влади з метою перешкодження охороні громадського порядку, припинення або зміни його діяльності, а так само його примус до явно незаконних діянь, вчинені із застосуванням насильства чи погрози насильства, –

караються штрафом або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на строк до п'яти років.

2. Ті самі діяння, вчинені групою осіб за попередньою змовою, –

караються арештом на строк від чотирьох до шести місяців або позбавленням волі на строк до семи років».

КК Киргизької Республіки [3] введено в дію з 1 січня 2019 року. У Главі 48 «Злочини проти порядку управління» передбачено лише одну статтю ст. 355 «Погроза або насильство щодо представника влади

1. Шантаж чи погроза застосування насильства, яке не є небезпечним для життя і здоров'я, відносно представника влади або його дружини (чоловіка), близьких родичів у зв'язку з виконанням представником влади своїх посадових обов'язків, –

караються виправними роботами IV категорії або штрафом V категорії, або позбавленням волі I категорії.

2. Застосування насильства, яке не є небезпечним для життя і здоров'я, або погроза застосування насильства, небезпечного для життя і здоров'я, до осіб, зазначених у частині 1 цієї статті, –

караються штрафом VI категорії або позбавленням волі II категорії».

На нашу думку, дуже коротко та правильно охоплено професійну діяльність фактично усіх представників влади. Тут після майже 30-ти років існування кримінальної відповідальності за образу представника влади бачимо повну відміну від цього навіть не радянського рудименту, а атавізму, що покликаний був залякувати населення, а не формувати повагу до влади в цілому.

КК Республіки Молдова [4] у Главі XIII «Значення деяких термінів або висловів у цьому кодексі» у ст. 123 «Посадова особа, публічна особа і особа, яка обіймає державну посаду» містить таке визначення цих понять.

(1) Під посадовою особою розуміється особа, наділена в державному підприємстві, установі, організації (їх підрозділі) або в підприємстві, установі, організації (їх підрозділі) органів влади і самоврядування, постійно або тимчасово, в силу закону, за призначенням, за вибором або в силу окремого доручення певними правами і обов'язками по здійсненню функцій публічної влади або дій адміністративно-розпорядчого або організаційно-господарського характеру.

(2) Під публічною особою розуміється: державний службовець, у тому числі має особливий статус (співробітник дипломатичної служби, митної служби, органів оборони, національної безпеки та охорони громадського порядку, інша особа, що має спеціальне або військове звання); службовець автономного або регулюючого органу публічної влади, державного або муніципального підприємства, іншої юридичної особи публічного права; працівник кабінету осіб, які обіймають відповідальні державні посади; особа, уповноважена державою надавати від її імені публічні послуги або здійснювати діяльність в інтересах суспільства.

(3) Під особою, яка обіймає відповідальну державну посаду, розуміється: особа, порядок призначення або обрання якої регулюється Конституцією Республіки Молдова або призначення або обрання якої здійснюється Парламентом, Президентом Республіки Молдова або Урядом, інша встановлена законом особа, яка обіймає відповідальну державну посаду; особа, якій особа, яка виконує відповідальну державну посаду, делегувала свої повноваження.

Враховуючи викладене, у Главі XVII «Злочини проти публічної влади і безпеки держави» КК Республіки Молдова [7] передбачено таке.

«Ст. 349 Погроза або насильство щодо посадової особи або особи, яка виконує громадський обов'язок

(1) Погроза вбивством, заподіянням тілесних ушкоджень чи іншої шкоди здоров'ю або знищенням майна щодо посадової особи або її близьких родичів з метою припинення її службової діяльності або зміни її характеру в інтересах загрожуючого або іншої особи, а так само така ж погроза щодо особи, яка виконує громадський обов'язок, або її близьких родичів у зв'язку з участю цієї особи в попередженні або припиненні злочину або антигромадського вчинку, –

караються штрафом у розмірі від 650 до 1350 умовних одиниць, або неоплачуваною працею на користь суспільства на строк до 180 годин, або позбавленням волі на строк до 2 років.

(11) Застосування насильства, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я, до посадової особи або її близьких родичів чи знищення їхнього майна з метою припинення її службової діяльності або зміни її характеру в інтересах того, хто застосовує насильство або іншої особи, а так само такі дії щодо особи, яка виконує громадський обов'язок, або її близьких родичів у зв'язку з участю цієї особи в попередженні або припиненні злочину або антигромадського вчинку, –

караються штрафом у розмірі від 850 до 1350 умовних одиниць, або неоплачуваною працею на користь суспільства на строк від 180 до 240 годин, або позбавленням волі на строк до 3 років.

(2) Дії, передбачені частинами (1) або (11), пов'язані:

а) із застосуванням насильства, небезпечного для життя чи здоров'я осіб, зазначених у частині (1);

б) зі знищенням майна засобами, небезпечними для життя чи здоров'я безлічі осіб;

з) із заподіянням майнової шкоди у великих розмірах;

д) з іншими тяжкими наслідками, –

караються позбавленням волі на строк від 4 до 8 років.

Як бачимо, одна об'ємна стаття кримінального закону передбачає відповідальність за посягання на професійну діяльність посадових осіб безвідносно до назви підрозділу, в якому вони працюють. Такий досвід для України однозначно має бути цікавим та корисним – не потрібно вносити зміни до кримінального закону у зв'язку із створенням нових органів, втручання в діяльність яких чомусь має бути злочином. Один із останніх «сумних» вітчизняних прикладів – ст. 351¹ КК України «Перешкоджання діяльності Рахункової палати, члена Рахункової палати» (доповнено у 2015 році) та ст. 351² КК України «Перешкоджання діяльності Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України» (доповнено у 2017 році).

Вивчення КК країн Балтії показало, що законодавці цих країн поступово відмовляються від кримінально-правового забезпечення професійної діяльності як працівників правоохоронних органів, так й інших представників влади. Так, зокрема, з Глави XXII «Злочинні діяння проти порядку управління» КК Латвійської Республіки [8] у 2018 році виключено такі статті:

«Ст. 269 Напад на представника влади або іншу державну посадову особу

(1) Напад на представника влади або іншу державну посадову особу в зв'язку з її законною службовою діяльністю, а також напад на особу у зв'язку з її участю у припиненні або припинення злочинного чи іншого неправомірного діяння, –

карається позбавленням волі на строк до семи років або арештом.

(2) Ті самі дії, якщо в результаті нападу нанесені тяжкі тілесні ушкодження або настали інші тяжкі наслідки, –

караються позбавленням волі на строк від п'яти до тринадцяти років.

Ст. 270 Опір представникові влади й іншому державному посадовцю

(1) Опір представникові влади або іншому державному посадовцю при виконанні ним покладених на нього службових обов'язків, або опір особі, яка бере участь у припиненні або припинення злочинного чи іншого протиправного діяння, або примус цих осіб до виконання явно неправомірних дій, якщо опір або примушування скоєно із застосуванням насильства чи погрозою насильством, –

карається позбавленням волі на строк до трьох років, або арештом, або штрафом у розмірі до шістдесяти мінімальних місячних заробітних плат.

(2) Ті самі дії, вчинені групою осіб, –

караються позбавленням волі на строк до п'яти років або штрафом у розмірі до ста мінімальних місячних заробітних плат.

Ст. 271 Образа честі і гідності представника влади і іншого державного посадовця

Наклеп на представника влади або іншу державну посадову особу або їх образа у зв'язку з виконанням покладених на цих осіб обов'язків, –

карається позбавленням волі на строк до двох років, або арештом, або примусовими роботами, або штрафом у розмірі до шістдесяти мінімальних місячних заробітних плат».

На відміну від цього, КК Литовської Республіки [9] поки що передбачає таке.

«Ст. 286 Опір державному службовцю або особі, яка виконує функції публічного адміністрування

Той, хто із застосуванням фізичного насильства або з погрозою негайного його застосування чинив опір державному службовцю чи іншій особі, яка виконує функції публічного адміністрування, –

карається громадськими роботами або штрафом, або позбавленням волі на строк до трьох років.

Ст. 287 Погроза державному службовцю або особі, яка виконує функції публічного адміністрування

1. Той, хто із застосуванням психологічного тиску вимагав від державного службовця або іншої особи, яка виконує функції публічного адміністрування, вчинити дії на користь винного або інших осіб, –

карається штрафом або арештом, або позбавленням волі на строк до двох років.

2. Той, хто вчинив діяння, передбачене частиною 1 цієї статті із застосуванням фізичного насильства, –

карається штрафом або арештом, або позбавленням волі на строк до п'яти років.

Ст. 288 Втручання в діяльність державного службовця або особи, яка виконує функції публічного адміністрування

Державний службовець, громадський діяч, представник політичної або громадської організації, який із застосуванням свого впливу втручався в діяльність державного службовця або особи, яка виконує функції публічного адміністрування, з метою змусити його відмовитися від законних дій або вчинити незаконні дії на свою користь або на користь інших осіб, –

карається громадськими роботами або штрафом, або арештом, або позбавленням волі на строк до двох років.

Ст. 290 Образа державного службовця або особи, яка виконує функції публічного адміністрування

Той, хто образив державного службовця або особу, яка виконує функції публічного адміністрування, –

карається штрафом або арештом, або позбавленням волі на строк до двох років.

Як бачимо, маємо два протилежних підходи до забезпечення кримінально-правової охорони професійної діяльності представників влади, проте особисте спілкування на міжнародних наукових форумах із литовськими науковцями та керівниками правоохоронних органів показало, що для країн Балтії в цілому є характерним скасування кримінальної відповідальності за такі злочини у зв'язку із відсутністю таких небезпечних посягань та здатністю держави вплинути на ситуацію без застосування заходів кримінальної репресії. По суті, Латвія скасувала взагалі розглядувані статті, тоді як Литва поки що має навіть кримінальну відповідальність за образу представника влади, хоча вважає це не заслугою, а недоліком, який треба усувати.

Дещо нетиповим у цьому плані є досвід естонського законодавця, оскільки той у новому Пенітенціарному кодексі [10] у Розділі 3 «Винні діяння проти здійснення громадської влади» у підрозділі 1 «Винні діяння, вчиненні щодо представника влади» передбачає таке.

«Ст. 274 Застосування насильства до представника влади

(1) Застосування насильства до представника влади у зв'язку з виконанням ним своїх службових обов'язків, –

карається тюремним ув'язненням на термін до п'яти років.

(2) Те саме діяння, вчинене:

1) з метою примусу представника влади до незаконного діяння;

2) групою осіб;

3) повторно; або

4) із застосуванням зброї чи іншого предмета, використовуваного в якості зброї, або з погрозою застосування, –

карається тюремним ув'язненням на термін від одного року до п'яти років.

(3) Діяння, встановлене частиною 1 або 2 цієї статті, вчинене юридичною особою, – карається грошовим стягненням.

Ст. 275 Образа представника влади

(1) Образа представника влади, який здійснює охорону громадського порядку, у

зв'язку з виконанням ним своїх службових обов'язків, –

карається штрафом у розмірі до 300 штрафних одиниць або арештом.

(2) Те саме діяння, вчинене юридичною особою, –

карається штрафом у розмірі до 3 200 євро.

Ст. 275-1. Наклеп щодо представника влади

(1) Наклеп щодо представника влади у зв'язку з виконанням ним службових обов'язків, –

карається грошовим стягненням або тюремним ув'язненням на термін до двох років.

(2) Те саме діяння, вчинене юридичною особою, – карається грошовим стягненням.

Ст. 276 Невиконання законного розпорядження представника влади з 01.01.2015 недійсна».

Тут чітко простежується поступова відмова від застосування кримінальної репресії за притаманні злочини, що обов'язково мали місце у Радянському Союзі. Разом з тим фактично нереальним для нас видається образа працівника правоохоронного органу, вчинена юридичною особою. Такий досвід однозначно має бути вивчено більш детально.

Висновки. Отже, вивчення досвіду країн пострадянського простору у сфері кримінально-правової охорони професійної діяльності працівників правоохоронних органів, які обрали європейський вектор розвитку, дозволяє сформулювати такі висновки.

Родовим об'єктом досліджуваної групи злочинів виступають суспільні відносини у сфері управління, рідше – державного управління. Деякі країни віднесли їх до злочинів проти держави. Україна тут може «похвалитися» родовим об'єктом у якості авторитету державних органів, що є певними чином унікальним для країн пострадянського простору.

Основний безпосередній та додатковий об'єкти майже однакові – гарантований та нормативно визначений порядок функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування.

В якості *додаткового обов'язкового об'єкта* цих злочинів виступають суспільні відносини у сфері забезпечення особистої та тілесної недоторканності державного службовця та (або) його близьких родичів та (або) відносини у сфері забезпечення недоторканності власності зазначених осіб. Відповідно, має місце спеціальний потерпілий.

Разом з тим честь та гідність представника влади у вигляді кримінальної відповідальності за публічну образу чи клевету охороняються кримінальним законом у таких країнах як Республіка Білорусь, Республіка Вірменія, Республіка Казахстан, Литовська Республіка, Естонська Республіка, Республіка Таджикистан та Республіка Туркменістан.

З об'єктивної сторони більшість злочинів є з матеріальним складом, є деталізація способів їх вчинення. Однозначно слід взяти до уваги досвід тих країн, в яких в одній статті передбачено всі можливі форми впливу на представника влади без прив'язки до назви органу, в якому він працює. Це є прикладом реалізації принципу економії кримінальної репресії, коли держава не змінює кримінальний закон заради ефемерної кримінально-правової охорони діяльності новоствореного державного органу.

Суб'єкт більшості злочинів загальний.

Суб'єктивна сторона усіх цих злочинів характеризується виключно умисною формою вини, вид умислу – прямий.

Покарання за посягання на професійну діяльність представників влади також має бути варіативним – від штрафу до позбавлення волі. Слід активно до санкцій ст.ст. 342, 343, 345, 347-349 КК України вносити покарання, не пов'язані із позбавленням волі.

Найголовніше – питання доцільності криміналізації в Україні образи представника влади нами віднесено до перспективних напрямків подальших досліджень.

Бібліографічні посилання

1. Кримінальний кодекс Республіки Вірменія. URL: <http://www.parliament.am/legislation.php?ID=1349&lang=rus&sel=show> (дата звернення: 30.12.2018 р.).

2. Кримінальний кодекс Грузії. URL: <https://matsne.gov.ge/ka/document/download/16426/143/ru/pdf> (дата звернення: 30.12.2018 р.).

3. Кримінальний кодекс Республіки Киргизстан. URL: <http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/111527> (дата звернення: 30.12.2018 р.).

4. Кримінальний кодекс Республіки Молдова. URL: <http://lex.justice.md/ru/331268/> (дата звернення: 30.12.2018 р.).

5. Кримінальний кодекс Латвійської Республіки. URL: http://www.pravo.lv/likumi/07_uz.html (дата звернення: 30.12.2018 р.).

6. Кримінальний кодекс Литовської Республіки. URL: https://www.pravo.vuzlib.su/book_z794_33.html (дата звернення: 30.12.2018 р.).

7. Кримінальний кодекс Республіки Естонія. URL: <https://v1.juristaitab.ee/sites/www.juristaitab.ee/files/elfinder/ru-seadused/%D0%9F%D0%95%D0%9D%D0%98%D0%A2%D0%95%D0%9D%D0%A6%D0%98%D0%90%D0%A0%D0%9D%D0%AB%D0%99%20%D0%9A%D0%9E%D0%94%D0%95%D0%9A%D0%A1%2015.03.2019.pdf> (дата звернення: 30.12.2018 р.)

Надійшла до редакції 02.05.2019

References

1. Kryminal'nyy kodeks Respubliky Virmeniya [The Criminal Code of the Republic of Armenia]. URL: <http://www.parliament.am/legislation.php?ID=1show> (data zvernennya: 30.12.2018) [in Ukr.].
2. Kryminal'nyy kodeks Hruziyi [Georgia Criminal Code]. URL: <https://matsne.gov.ge/ka/document/download/16426/143/ru/pdf> (data zvernennya: 30.12.2018) [in Ukr.].
3. Kryminal'nyy kodeks Respubliky Kyrhyzstan [The Criminal Code of the Republic of Kyrgyzstan]. URL: <http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/111527> (data zvernennya: 30.12.2018) [in Ukr.].
4. Kryminal'nyy kodeks Respubliky Moldova [The Criminal Code of the Republic of Moldova]. URL: <http://lex.justice.md/ru/331268/> (data zvernennya: 30.12.2018) [in Ukr.].
5. Kryminal'nyy kodeks Latviys'koyi Respubliky [The Criminal Code of the Republic of Latvia]. URL: http://www.pravo.lv/likumi/07_uz.html (data zvernennya: 30.12.2018) [in Ukr.].
6. Kryminal'nyy kodeks Lytovs'koyi Respubliky [The Criminal Code of the Republic of Lithuania]. URL: https://www.pravo.vuzlib.su/book_z794_33.html (data zvernennya: 30.12.2018) [in Ukr.].
7. Kryminal'nyy kodeks Respubliky Estoniya [The Criminal Code of the Republic of Estonia]. URL: <https://v1.juristaitab.ee/sites/www.juristaitab.ee/files/elfinder/ru-seadused/%D0%9F3.2019.pdf> (data zvernennya: 30.12.2018) [in Ukr.].

SUMMARY

Kyrbiatiev O.O. Experience of Post-Soviet Countries in the Field of Criminal Law Protection of Professional Activity of Law Enforcement Officers Who Have Chosen the European Vector of Development. The article analyzes the experience of the post-Soviet countries in the field of criminal law protection of the professional activities of law enforcement officers, and proposes its harmonization with domestic law-making and law enforcement.

The Constitution of Ukraine proclaimed in article 17 that protecting the sovereignty and territorial integrity of Ukraine, ensuring its economic and information security, shall be the most important function of the State and a matter of concern for all the Ukrainian people. Ensuring the security of the State and protecting the State borders of Ukraine shall be entrusted to respective military formations and law enforcement bodies of the State, whose organisation and operational procedure shall be determined by law.

Such a thesis of the Constitution shows that ensuring the proper functioning of society is priority task of its members, who have not only rights but also duties. The only mention of law enforcement agencies in the Constitution of Ukraine testifies to their role in ensuring state security. However, it is impossible for Ukrainian citizens to implement their rights, forgetting their duties – this led to a crisis of respect to authorities, in the case of law enforcement officers – impossibility of proper fulfilment of their professional duties.

In fact, there is situation, when the higher authorities, the prosecutor's office and the court force law enforcement officers to constantly feel their inferiority, little significance, disability. They are obligated to write statements about the malicious disobedience as an administrative offense, when during fulfilment of official duties received bodily injures, spoiled uniform, which was purchased by their own expense.

It is only one side of the medal, but bigger and more important. Indeed, the behavior of individual law enforcement officers provokes others to actively counteract, until the non-recognition of police officer as a person who endowed with authority, more often through disrespect to the state, but in essence to himself first of all. Active part of the society, who more likely to hinder the proper fulfilment of a law enforcement officer's duties, perfectly knows its rights and requires their immediately implementation, but reminder about its duties is mainly caused aggression.

It is worth remembering that the public order starts with you, from the simple things, like, will not pass through the road to the forbidden sign of traffic lights, will clean up for the your pet after walk in the park, will throw garbage only in the urn etc. Only after that, when biggest part of the society will follow these elementary rules, we can talk about overcoming the crisis of trust to authority at all and to officers in particular. Unfortunately, so far this is not present, that is why scientific search of optimal system of criminal legal protection of professional activity of law enforcement officers is expediency.

Keywords: law, duties, responsibility, crime, punishment, respect, law enforcement officer, professional activities.